

נקודה למחשבה

פרשת ויקרא

במרוצת החיים אנו רואים במוחש את ה'ויקר', את המקריות ואת העראיות. אלוקים, מסובב הסיבות, נסתר מעמנו. אך אם נשכיל להוסיף את האות 'א' למקרים. אם נראה את יחידו של עולם בתוך המאורעות השוטפים, נוכל לראות איך כל מקרה הוא בעצמם קריאה. נבין איך אלוקים קורא לנו בתוך החיים עצמם ואין שום דבר שמתרחש סתם-כך, במקרה.

פרשת קרבנות החטאת היא הזדמנות לבחון את היחס שלנו למקרים חד-פעמיים. היחס לטעויות מתחלק לשני סוגים של אנשים. הסוג הראשון מקבל טעויות בסלחנות. כולנו בני אדם, כולנו טועים. אם לא תעשה לא תטעה. הטעויות הם חלק מהחיים.

הסוג השני – והפחות נפוץ למזלנו – הוא הסוג שלא מוכן לסלוח על טעויות בשום אופן. מי שעשה טעות צריך לשלם עליה ובמזמון.

פרשת השבוע מלמדת אותנו ששני הדרכים לא נכונות. ל'נפש כי תחטא בשגגה', אדם שעושה טעות, יש מסלול לעבור. אי אפשר לעבור על טעויות לסדר היום. טעות צריכה להילמד כראוי, על אדם להבין את מניעי הטעות ואת הסיבות שהובילו למשגה החמור שארע. אבל, על טעויות ניתן לכפר.

ברגע שאדם מפיך את הלקחים ולומד כיצד להתקדם הלאה, אל לו להמשיך ולדשדש בעבר. האירועים הקטנים שמתרחשים בחיים שלנו הם הזדמנויות אמיתיות ללימוד ולהתקדמות ובניה אישית.

להתעלם מטעויות ולהמשיך כאילו שום דבר לא קרה זו טעות לא פחות חמורה. אבל אסור גם לעצור בטעויות. אל לנו לשקוע במשגים ובמעידות הללו. עלינו ללמוד לתקן, לכפר ולהמשיך הלאה, מנוסים ושלמים יותר.

כל מקרה בחיים יכול לשמש לנו מורה דרך. הבחירה נתונה בידינו. האם נבחר לראות את אלוקים בחיי השיגרה? האם נדע להוסיף את האות 'א' למקרים שקורים?

אם אכן נצליח לחיות כך נוכל לחיות חיי קדושה אמיתיים. אם נדע לראות את אלוקים בחיי היומיום, אלה יהפכו להיות קדושים ומרוממים.

לסיום המאמר כדאי לשים לב לנקודה חשובה נוספת. ארבעה קרבנות חטאת מנויים בפרשה. ארבעה קרבנות המשתנים לפי מעמדו של האדם החוטא ולפי מידת השפעתם על העם: כהן, סנהדרין, נשיא – מלך, ויהודי רגיל.

מפרשי התורה מפנים את תשומת ליבנו לכך שבעוד בשלושה מתוך המופיעים ברשימה התורה מתייחסת לשגגתם כאפשרות, כזו שאולי תתרחש, אצל הנשיא הטעות היא ודאית: אֶשֶׁר נָשִׂיא יִחְטָא. לא 'אם' ולא 'אולי'. קיימת סבירות גבוהה, ודאית כמעט, שמנהיג יעשה טעויות.

הסיבות לכך מנויות בספרי הפרשנים. אנו נתייחס למימרא אחת שרש"י בוחר לצטט בנוגע לכך: אשרי אשרי הדור שהנשיא שלו נתן לב להביא כפרה על שגגתו ק"ו שמתחרט על זדונותיו. טעויות אכן קורות. אנשים טועים ומנהיגים בודאי יטעו.

השאלה היא כיצד מנהיג מתייחס לטעויותיו. אשרי המנהיג – ואשרי האדם – שלא רואה בחיים רצף סתמי של אירועים. אשרי מי ש'נותן לב', מצליח ללמוד ולהפנים לקחים מהחיים עצמם ולראות את ידו של אלוקים המלווה אותו בכל מקרה ומקרה.

אנו מתחילים השבוע חומש חדש, חומש ויקרא. לכל חומש יש את המאפיין העיקרי שלו וחומש ויקרא מתייחד בהיותו חומש שמרכז קדושה ומקדש.

בחומש זה נלמד על יצירת קשר פנימי ועמוק עם אלוקים, נלמד על ייחודיותו של העם היהודי ועל קדושתו שמחייבת אותו לנהוג אחרת.

מתוך התבוננות ברוממות הנושאים הנלמדים בחומש זה מפתיע לגלות את שמו של החומש. 'ויקרא'. ארבעת החומשים האחרים נקראים גם הם על שם אחת המילים הראשונות בחומש אבל הן מבטאות במידת מה את עניינו של החומש כולו.

חומש בראשית מלמד על תחילתה של האנושות, חומש שמות מדריך אותנו כיצד נוצר עם שמורכב מפרטים ומשמות. חומש במדבר הוא החומש בו אנו לומדים על האתגרים של העם בארבעים שנות נדודי-המדבר וחומש דברים הוא פשוט 'דברים' שאמר משה לפני מותו.

אבל 'ויקרא'?

נראה כי זהו פועל סתמי שבמקרה ממש התגלגל לפסוק הראשון של החומש השלישי.

מדוע זכה פועל זה להיות שמו של החומש המרומם כל-כך, ספר 'תורת כהנים'?

עיון בלשונו של רש"י יכול לשפוך אור על התעלומה: לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה לשון חבה לשון שמלאכי השרת משתמשים בו שנאמר וקרא זה אל זה, אבל לנביאי האומות אומות העולם נגלה עליהן בלשון עראי וטומאה שנאמר ויקר אלהים אל בלעם.

רש"י – בדרכם של חכמינו ז"ל – משווה בין גילוי השכינה אל משה לבין דיבורו של אלוקים עם אומות העולם.

כאשר אלוקים מדבר עם משה מדגישה התורה: 'ויקרא'. לעומת זאת, כאשר הקדוש-ברוך-הוא פונה אל בלעם נאמר 'ויקר'. לשון מקרה.

ההבדל המשמעותי בין שני הגילויים הללו נובע מצורת ההתייחסות של הנמענים. בלעם רואה את הדברים כ'מקרה', כאירוע חד-פעמי ולא מחייב. משה לעומתו רואה ב'מקרים' – קריאה. הוא מבין שמשהו עמוק מחבר בינו לבין אלוקים. הוא לא רואה את דיבורו של בורא העולם כמשהו זמני ומקרי אלא כקריאה מכוונת מטרה ותכנית.

תכן שבמילה זו טמונה ההוראה החשובה ביותר לצורך קיום הקשר הנכון עם בורא עולם.

בפתחו של החומש העוסק בבנית הקשר ובהתקדשות הלאומית היהודית מדגישה לנו התורה כך: חייכם רויים באירועים משתנים. בכל שלב בחיים תיפגשו עם הפתעות ועם סיטואציות מגוונות.

ההחלטה נתונה בידיכם האם אתם מבקשים לראות בכך רצף של מקרים לא מחייבים, אירועים סתמיים שהתרחשו במקרה, או שמא תבחרו לראות את כוונת המכוון, את יד ה' המוליכה והמובילה את חייכם. המילה 'ויקרא' כתובה בתורה עם 'א' קטנה. יתכן שהסיבה היא כזו.